Cubeca: I miliardářův život je chudý, pokud nemá dobré vztahy s lidmi

ZNOJMO (jm). Mistr psaného i mluveného slova, proděkan fakulty společenských studií, přednášející mimo jiné na pařížské Sorbonně ve Francii či barcelonské univerzitě ve Španělsku, ředitel největší soukromé střední školy na Zlínsku, autor dvanácti románů i mnoha odborných publikací a skript Karel Cubeca přednášel minulý týden posluchačům Akademie třetího věku pořádané Městskou knihovnou Znojmo a hovořil nejenom o literatuře, ale i o tajemstvích života a světa.

Právě nyní totiž vyšla jeho kniha „Kdo jsme“, v níž nositel jednoho z nejrespektovanějších mozků současnosti vytváří vlastní relativistický náhled na existenci a na povahu prostoru a času. Polemizuje s Albertem Einsteinem či Stephenem W. Hawkingem, zpochybňuje tradiční myšlení a s nebývalou přesvědčivostí předkládá čtenářům argumenty, jimiž vysvětluje své pojetí bytí, kosmického řádu a globální tvůrčí inteligence ukrývající se daleko za dosahem našich smyslů. Cubeca knihy píše ve svém volném čase s neuvěřitelnou rychlostí. Román napíše za čtrnáct dnů a svůj styl přirovnává k automatickému psaní. Příští pondělí 16. listopadu vychází jeho nejnovější román Kawa 9. K jeho dalším zálibám patří malování - v únoru chystá výstavu i ve Znojmě.

Pedagog, spisovatel, vědec a malíř v jedné osobě svou profesi i záliby stíhá díky své mimořádně vysoké inteligenci a pracovitosti. Na počátku jednadvacátého století je společně s Jihokorejcem Kimem Ung-yongem označován jako člověk s nejvyšší oficiálně naměřenou hodnotou IQ na světě. Jejich hodnoty IQ se pohybují nad hranicí 200 a nejsou už přesně měřitelné. Ale o tom všem je náš rozhovor.

Vaše kniha „Kdo jsme“ zaujala vědce z mnoha zemí světa, protože se v ní díváte na hmotný svět jinak, než je obvyklé. Prozradíte jak?

Svět je, v nadsázce řečeno, jako dotyková obrazovka počítače. Je plný informací, ale vyvolat je můžeme pouze tehdy, až vědomě dotekem naší mysli určitou informaci vyvoláme. Všechny komponenty světa jsou přitom nefyzikálně provázány, propleteny a propojeny. V rozporu s rozumovou logikou obsahuje subjaderný základ našeho světa (kvantové prostředí) skrytou proměnnou. Například foton se chová ve chvíli, kdy jej nikdo nepozoruje, jako vlna, ale jakmile se na něj zaměří pozorovatel, změní se v částici. Chová se tedy tak, jako by myslel, jako by komunikoval s naším vědomím, jako by byl nadán svojí vlastní inteligencí schopnou propojit se s inteligencí jinou, protože sám je její částí a vyjadřuje i její celek. My, lidé, jsme svázáni s globálním prostředím mnohem více, než jsme schopni si uvědomit.

Zpochybňujete tedy dosavadní názory na podstatu světa?

Spíše hledám modernější přístup. Pohlédneme-li totiž dostatečně hluboko do nitra hmoty, a dnes k tomu máme technické prostředky, zmizí nám nejenom půda pod nohama, ale zmizí veškeré hmotné objekty v nám známém světě. Nalezneme jenom energetické vlnění. Jedinou objektivní realitou, s kterou zůstaneme spojeni a s níž budeme moci komunikovat, zůstane vědomí. Tajemství naší existence spočívá ve zdánlivém protimluvu - materiální svět je ve své podstatě nehmotný.

Záhadou je právě vědomí. Není pouhým produktem mozkových funkcí, je to svébytná klíčová substance světa. Každý den tak zažíváme intimní pocit, že jsme stvořiteli svých vlastních osudů. Podstatou našeho vnímání je totiž chtění. Nesmíme ovšem zaměňovat myšlení a vědomí.

Můžete vysvětlit proč?

Z řady důvodů. Třeba v pojetí času a rychlosti. Myšlenka je mnohem rychlejší než světlo a dostane se bez kolize všude, kde se dostat chce. Její rychlost se ovšem spočítat nedá - matematika tu kulhá za fyzikou a fyzice schází záchytný bod či komponent, kterého by se mohla držet. Přesto je myšlení procesem, který svoji rychlost má, kdežto vědomí je stavem, který rychlost nepotřebuje, protože je obsaženo ve veškeré objektivní realitě. A pohyb se tu snoubí s časem. Čas dává prostoru, který obýváme, průběh. Nikdy ovšem nevidíme skutečný svět, jenom jeho odraz, protože než vjem o prostředí kolem nás a v nás dokážeme identifikovat, svět už se změní a je jiný. Z hlediska vědomí můžeme čas považovat za faktor, který v naší mysli zhmotňuje prostor - koreluje s pohybem a až pohyb sám je tím, co v našem vědomí probouzí měnící se prostorové obrazy.

Ačkoli si nesmírně vážím Alberta Einsteina i Stephena W. Hawkinga, jsem přesvědčen o tom, že se v jedné věci mýlí. Hawking tuto mýlku vložil přímo do své jinak úžasné knihy „Stručná historie času“. Čas totiž dle mého názoru žádnou historii nemá a iluzi, že probíhá, mu dává pouze naše vědomí. Je souborem možností, které by bez vědomí a globální inteligence nikdy nedosáhly stavu existence.

Během své přednášky ve Znojmě jste zpochybnil i matematiku…

Mluvíme-li o matematice, musíme mít na mysli fakt, že není vědou v obvyklém smyslu slova. Nezabývá se konkrétním předmětem zkoumání skrývajícím se ve vesmíru, na Zemi, v živé či neživé přírodě. Je to učení

Karel Kostka-Cubeca

zabývající se samo sebou, z něhož si půjčujeme některé jeho části při zkoumání objektivní reality v rámci společenských či přírodních věd, a to je velmi podstatné. Matematika podporuje intelektuální schopnosti a pomáhá člověku orientovat se v životních situacích i v ryze myšlenkových teoriích, ale pořád je to jenom přehledná hra s čísly. Ve vztahu k realitě je ovšem matematika nepřesná.

Jak tento názor odůvodníte?

Pokud by se vám podařilo najít ve vesmíru dva zcela totožné objekty, pak uznám, že jedna plus jedna rovná se dvěma. Dokud se dvě stejné věci najít nepodaří, a to se podařit nemůže, neboť v subjaderném základu světa byste těžko hledala dvě totožné částice, pak už samotné zadání jedna plus jedna je nepřesné a nesmyslné a nepřesný je i výsledek. Jedna plus jedna v nám známém světě totiž reálně neexistuje. Přesto jsme na zdánlivé možnosti takového zadání vystavěli celou naši civilizaci. Musíme si být stále vědomi faktu, že naše matematické výpočty jsou ve vztahu k realitě pouze přibližně správné. Ale berte to prosím z té kladné stránky, už proto, že svým myšlením každý z nás ovlivňuje svět kolem sebe i sebe samého. A proč si ho zaneřádit negacemi.

Dá se to vysvětlit i tak, že pozitivní myšlení ovlivňuje běh světa i naše životy směrem k dobru?

Rozhodně ano. Toto pozoruhodné zjištění shrnovali lidé odpradávna do prozaických vyjádření a lidových moudrostí typu: Když něco hodně chcete, tak to i dostanete. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá apod. Mohu v té souvislosti připomenout i takzvaný zákon přitažlivosti, který z hlediska filozoficko-psychologického definuje obdobný princip, na jaký poukazují lidové moudrosti: Všichni vědomě či nevědomě používáme univerzální sílu schopnou vtahovat do našich životů to, o co vědomě usilujeme. Všechno, co prožíváme, nevědomky přitahujeme už tím, že na to soustředíme pozornost. Naše vědomí se tak staví do role magnetu vyzařujícího tajemnou sílu – stáváme se díky jí tím, na co myslíme a o čem přemýšlíme.

Jste profesí pedagog, jak hodnotíte úroveň našeho školství?

Naše střední školy jsou co do znalostí a dovedností studentů například ve srovnání s těmi americkými na velmi dobré úrovni. Naopak Američané mají zase mnohem kvalitnější vysoké školství, a to díky dobře zaplaceným špičkovým profesorům z celého světa. Naše školství není špatné, ale obecně je konzervativní a přebyrokratizované, staví převážně na paměťovém učení a málo podporuje osobnostní růst žáků a studentů.

Jak vidíte budoucnost středních a vysokých škol? Myslíte, že někdy dospějeme do stavu, aby školy vychovávaly pro život a ne pro úřady práce?

Řada škol se už dnes výrazně mění. A budou se měnit více a více, stejně jako se změní způsob výuky. Vezměte si jenom fakt, že v současnosti lidstvo vygeneruje za rok více informací, než tomu bylo za posledních dva tisíce let. Raketovou rychlostí se vyvíjí informační technologie, ale lidský mozek se za posledních deset tisíc let nezměnil.

Nemám rád odměřené a striktní učitele používající fráze typu „neumíš, odchod nebo „přese mne ty, hochu, maturitu nikdy neuděláš.“ Už Komenský napsal, že neúspěch žáka je především neúspěchem jeho učitele. Nikdy ne výhradně jenom žáka.

Špatní učitelé nedokážou žáky motivovat a inspirovat a takoví končívají na úřadě práce, nejlepší učitelé vedou své žáky k tomu, aby je samotné přerostli a stali se úspěšnými. Budou-li ve školách skvělí učitelé, budou i skvělí absolventi. Kvalita školy není dána jejím materiálním vybavením, ale především lidmi a klimatem, které ve škole vytváří.

Patnáct let jste spolupracoval s Tomášem Baťou mladším. Jaký to byl člověk a co jste se od něj naučil?

Velkou fotografii z mého prvního setkání s Tomášem Baťou mám ve své kanceláři právě pro svoji osobní motivaci. Baťa byl neobyčejně slušný, empatický a lidský člověk, přes své bohatství velice skromný, až asketický.

Naučil jsem se od něho, že slušnost není slabost, že člověk si má klást nejvyšší možné cíle a že život není o materiálních statcích, ale o vztazích. Můžete být miliardář, ale pokud nemáte dobré vztahy s ostatními lidmi, je váš život chudobný a prázdný.

Vaše IQ má 206 bodů, což je dvojnásobný počet bodů průměrného člověka …

Samotná rozumová inteligence, daná kvocientem IQ, tedy jakási analytická studená logika, slouží víc počítačům než živým bytostem. Pro život je důležitější inteligence emoční. Někdy se směšuje inteligence se znalostmi a s chytrostí, ale můžete mít IQ jak vysoké chcete, pokud mozek nenakrmíte informacemi, vědomosti bude mít jenom povrchní.

V běžném životě žádnou výjimečnost necítím. Pokud chci něco umět, musím se učit jako každý jiný člověk. Odlišnost pociťuji pouze v umělecké oblasti, a to hlavně v rychlosti práce, knihu napíšu za pár dnů, obraz namaluji za pár minut či hodin a jde to jakoby samo.

Můžete přiblížit vaši beletristickou tvorbu? Co vás při psaní inspiruje? Je pravda, že doma nepíšete, že jezdíte psát k moři?

Abych mohl psát, skutečně vyrážím zpravidla k moři, kde mám klid a pohodu. Nikdy si dopředu nic nechystám, ani téma, ani dějové linky, ani strukturu postav. Miluju ten okamžik, kdy se pouštím do psaní a najednou v hlavě naskočí příběh a začne se odvíjet. Píšu až zběsile rychle, kolikrát si ani nezapamatuji, co jsem napsal, a když dělám korektury, sám zvědavě čekám, jak některé situace dopadnou, protože si je všechny nepamatuji.

Moje psaní připomíná malbu – také se posadíte před prázdné plátno a za chvíli stvoříte z ničeho něco – obraz. Písmem zase stvoříte příběh. Třeba můj poslední román Kawa 9 je humorným příběhem o malém černouškovi, kterého životní osud přivedl do samotného středu Evropy, do stověžaté Prahy padesátých a šedesátých let.

Nikdo by neuhádl, co všechno jeho poslání v Praze způsobí v rámci evropských a světových dějin. Když jsem knihu psal, nahlas jsem se u toho smál, protože jsem se vymýšlením humorných situací úžasně bavil.

Prozradíte, jaké obrazy připravujete na únorovou výstavu ve Znojmě?

Zatím netuším. Žiju docela překotně a spoustu věcí dělám na poslední chvíli. Nicméně výstava bude souviset s mojí knihou „Kdo jsme“, bude tedy zaměřena spíše filozoficky.

Zbývá vám při tak hektickém životě ještě volný čas? Pokud ano, jak odpočíváte?

Času mám dost. Relaxuji třeba při psaní knih, při malování, rád skládám hudbu a hraju na piáno nebo kytaru, taky hraju tenis, lyžuji nebo jezdím na kole. Mám bezvadnou rodinu a největší relax pro mne je, když mohu být se svými nejbližšími.

Vloni jste založil Fakultu společenských studií Vysoké školy Humanitas. Stát vznik nových vysokých soukromých škol příliš nepodporuje. Jak se vám podařilo získat akreditaci?

Využili jsme evropskou legislativu a akreditační proces proběhl v zahraničí - ve Varšavě.

Chceme vybudovat špičkovou vysokoškolskou instituci, což je práce na léta. Netoužím po megalomansky obří škole, mám představu několika stovek studentů, o které budeme pečovat a kteří nebudou studovat pro papír, nebudou studium považovat za odpornou robotu, ale za zajímavou a osvěžující činnost.

Jaký je mezi studenty zájem o studijní obory vysoké školy?

Začali jsme dobře, zájemců o studium máme více, než jsme schopni přijmout. V současné době u nás studují v prvním i druhém ročníku dvě stovky studentů ve čtyřech oborech.

Jeden z nich je docela netypický – aristologie. O co jde?

Obor patří pod program pedagogika a spojuje žurnalistiku, historii, gastronomii a pedagogiku.

Jak se vám daří obě školy finančně „utáhnout“?

Peněz není nikdy dost, ale zvládáme to dobře. V současné době máme střední školu zcela zaplněnou studenty, začínáme proto se stavbou třetího pavilonu. A když máte studenty, kteří jsou ve škole spokojeni, když úspěšně zvládají maturitní zkoušky a dostávají se na prestižní vysoké školy, na provoz si vyděláme. Není to na žádné výskání, ale co potřebujeme, jsme schopni si pořídit. Podobně je tomu i u vysoké školy.

Ve Znojmě jste minulý týden přednášel podruhé. Co vás na našem městě nejvíce zaujalo?

Atmosféra. Nevím proč, ale Znojmo v sobě zvláštním způsobem spojuje historizující atmosféru s moderní současností. A taky mne už při první návštěvě velice bavilo povídat si s posluchači, mezi nimiž je spousta moudrých lidí, od kterých se můžu v mnohém poučit.

Z přednášky Akademie třetího věku ve znojemském kině Svět.